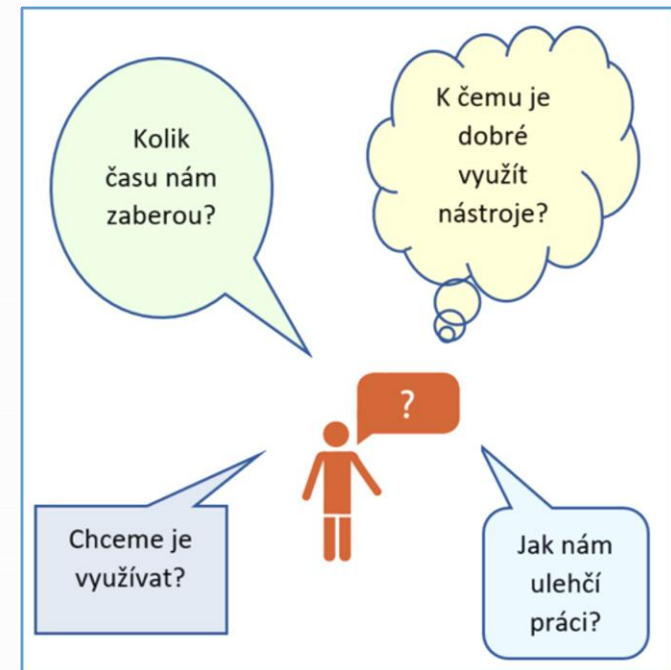

NÁSTROJE PRO PŘEHLEDNĚJŠÍ VYHODNOCOVÁNÍ SITUACE DÍTĚTE A RODINY

Pro pracovníce a pracovníky OSPOD

Datum zpracování: říjen 2020

K čemu jsou dobré?

- ❖ zřehlednění situace a rychlá orientace v případě
- ❖ navázání bližšího a důvěrnějšího vztahu s dítětem
- ❖ zapojení dítěte a rodiny do procesu vyhodnocování
- ❖ usnadnění komunikace s dítětem a rodinou
- ❖ hledání ochranných a rizikových faktorů, které nejsou na první pohled znát
- ❖ získávání důležitých informací o dítěti a rodině

Zapamatuj si:

- ❖ cílem je zefektivnit práci s dítětem a rodinou
- ❖ není nutné použít nástroje za každou cenu
- ❖ není nutné využívat všechny nástroje současně
- ❖ všechny nástroje lze zachytit na papír
- ❖ tvorba nástroje spolu s dítětem nám může pomoci vytvořit dobrý a efektivní IPOD

Nabízíme Vám stručný přehled základních příkladů nástrojů, které lze využívat pro lepší orientaci v případě dítěte¹.

Název nástroje	Kdy nástroj využít?	Oblast podpory	Časová náročnost
ČASOVÁ OSA	Bodové zachycení podstatných momentů v životě dítěte a rodiny; zvědomění si kontinuity života	Identita, bydlení, stabilita, vztahy	15–20 min
GENOGRAM	Mapování osob v příbuzenském vztahu s dítětem; může poukázat na opakující se rodinné vzorce a na možnosti podpory v rámci širší rodiny	Identita, rodinné a sociální vztahy, širší rodina	15 min
CHRONOLOGIE	Rychlá orientace v situaci dítěte; efektivní u aktualizací; slouží k zaznamenávání úředních záznamů po sobě jdoucích, podpory a intervencí OSPOD či dalších odborníků; bývá součástí spisu	Všechny oblasti podpory	15 min ²
MAPA VZTAHŮ	Mapování vztahové sítě dítěte; orientace ve vlastních vztazích; doporučujeme vyplňovat spolu s dítětem či jemu blízkou osobou; zjišťujeme, zda má dítě dostatek neformálních vztahů ve srovnání s vrstevníky	Identita, rodinné a sociální vztahy, rodina a širší rodina, komunitní zdroje, zajištění bezpečí a ochrany	10 min
MAPA ZMĚN	Bodové zachycení podstatných momentů v životě dítěte a rodiny; ideální pro znázornění změn, které dítě doposud zažilo (změna pečovatелů, místa pobytu, přesuny dítěte v rámci zařízení, úmrtí v rodině atd.)	Stabilita, zajištění bezpečí a ochrany, emoční vývoj a chování, bydlení, identita	10 min
EKOMAPA, VZTAHOVÁ SÍŤ	Vizuální znázornění vztahových aktivit a vlivů (nejen příbuzenských); navázání vztahu s dítětem	Identita, rodinné a soc. vztahy, širší rodina, sociální prezentace, bezpečí a ochrana, emoční vývoj a chování	10 min

¹ Nejedná se o absolutní výčet nástrojů, které je možné v praxi využívat. Další vhodné materiály můžete najít například zde: [MPSV](#), sekce [Metody a nástroje](#), [LUMOS](#), [Nástroje k vyhodnocování](#); [AMALTHEA](#), [Metodika služby. Podpora pro rodinu a dítě](#) a [Cesta k dítěti](#).

² Informace je vhodné průběžně doplňovat.

ČASOVÁ OSA

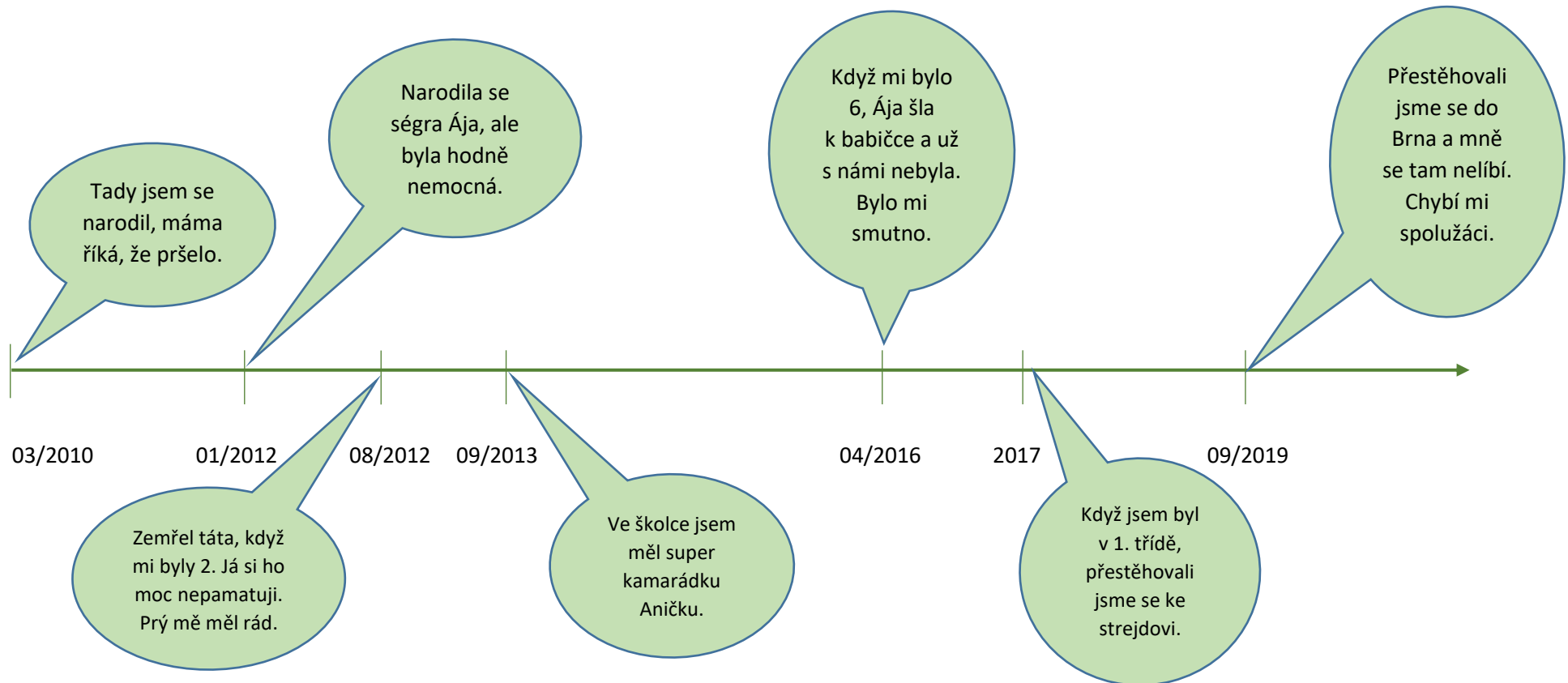
Nástroj, který:

- ❖ slouží pro **přímou práci** s dítětem
- ❖ pomáhá při **orientaci v historii** dítěte a jeho rodiny
- ❖ znázorňuje milníky života z **pohledu dítěte**

Kdy jej použít?

- ❖ když potřebuji **navázat vztah** s dítětem
- ❖ když chci dítěti **sdělit informace** o událostech, o kterých zatím neví (např. dítě vyrůstající mimo vlastní rodinu)

JAROSLAV, 10 let

CHRONOLOGIE

Nástroj, který:

- ❖ využívám **bez přítomnosti dítěte a jeho rodiny**
- ❖ sociálního pracovníka přehledně **provede historií rodiny a** podporou a intervencemi OSPOD či dalších odborníků ve prospěch dítěte/rodiny
- ❖ je součástí Vyhodnocovacího formuláře nebo na samostatné, **chronologicky doplňované příloze**

Kdy jej použít?

- ❖ když se potřebuji rychle **zorientovat v historii** dítěte a jeho rodiny a v opatřeních, které byly již k podpoře dítěte/rodiny využity
- ❖ když potřebuji přehledně sledovat všechny změny v čase

Jan, 7 let

Číslo stránky ve spisové dokumentaci	Datum	Události v rodině/poskytnutá podpora či opatření
5 7	14. 9. 2015 15. 10. 2015	Návrh na svěření Jana do PP paní Vlastě Rozhodnutí soudu o svěření do PP
11	13. 8. 2017	Podán návrh na PO na umístění Jana do ZDVOP
13	14. 8. 2017	Umístění Jana do ZDVOP
18 20 25	16. 5. 2018 12. 7. 2019 23. 8. 2019	Zahájena spolupráce rodičů se SAS Nástup matky do VTOS Úmrtí otce
29 36	12. 9. 2019 7. 1. 2020	Návrh k soudu na přemístění Jana do DD Umístění Jana do DD Žlaby
42 45	18. 8. 2020 20. 8. 2020	Propuštění matky z VTOS Návštěva matky v DD

MAPA VZTAHŮ

Nástroj, který:

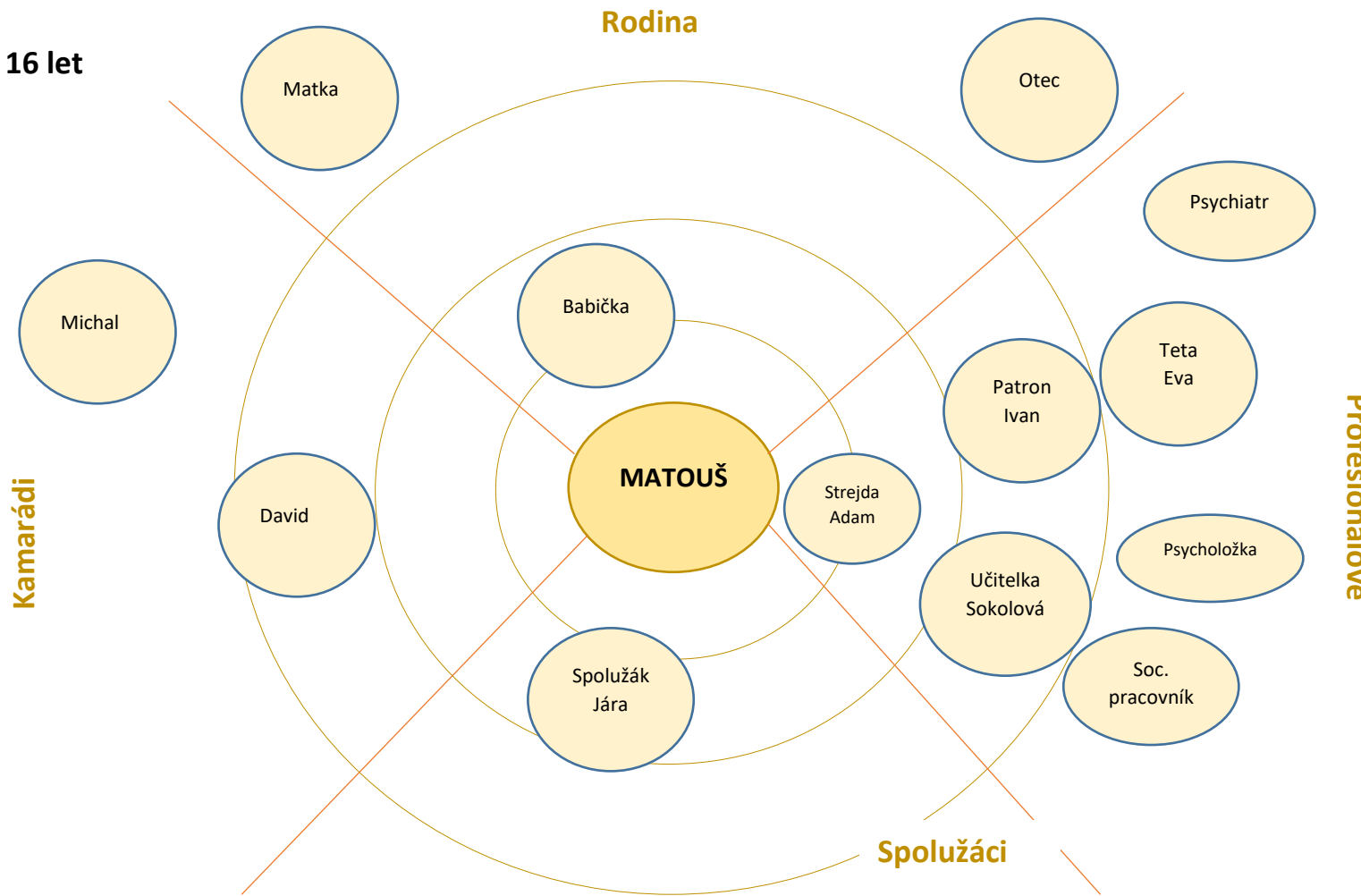
- ❖ zobrazuje, s kým je dítě v kontaktu a jak úzce
- ❖ pomáhá sledovat, kdo je aktuálně součástí života dítěte
- ❖ ukazuje, zda je rodina aktivně zapojena do života dítěte

Kdy jej použít?

- ❖ když se potřebuji orientovat ve vztazích dítěte
- ❖ když potřebuji sledovat, které vztahy je potřeba posílit
- ❖ když je žádoucí popsat, kdo je pro dítě důležitý

Jednotlivé kruhy znázorňují těsnost vztahů, tj. čím blíže osoba ke středu, tím bližší vztah.

MATOUŠ, 16 let

MAPA ZMĚN

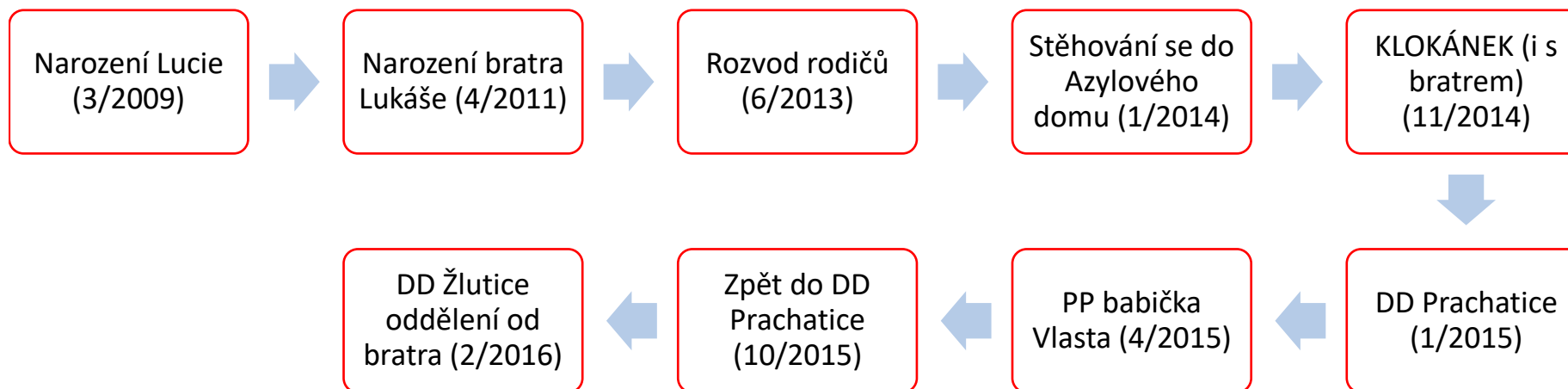
Nástroj, který:

- ❖ vizuálně zobrazuje **zásadní události v životě dítěte**, které mohly výrazně ovlivnit jeho život
- ❖ má potenciál vyvolat “**aha efekt**”, tzv. zhmotnění změn na papíře
- ❖ sociálním pracovníkům pomáhá **ověřovat jejich hypotézy**

Kdy jej použít?

- ❖ když potřebuji zjistit, prozkoumat, a sobě i dítěti vysvětlit tok životních událostí
- ❖ když potřebuji dítěti vysvětlit změny, které již zažilo
- ❖ když potřebuji pochopit, proč je dítě nyní tam, kde se nachází

LUCIE, 11 let

EKOMAPA – VZTAHOVÁ MAPA

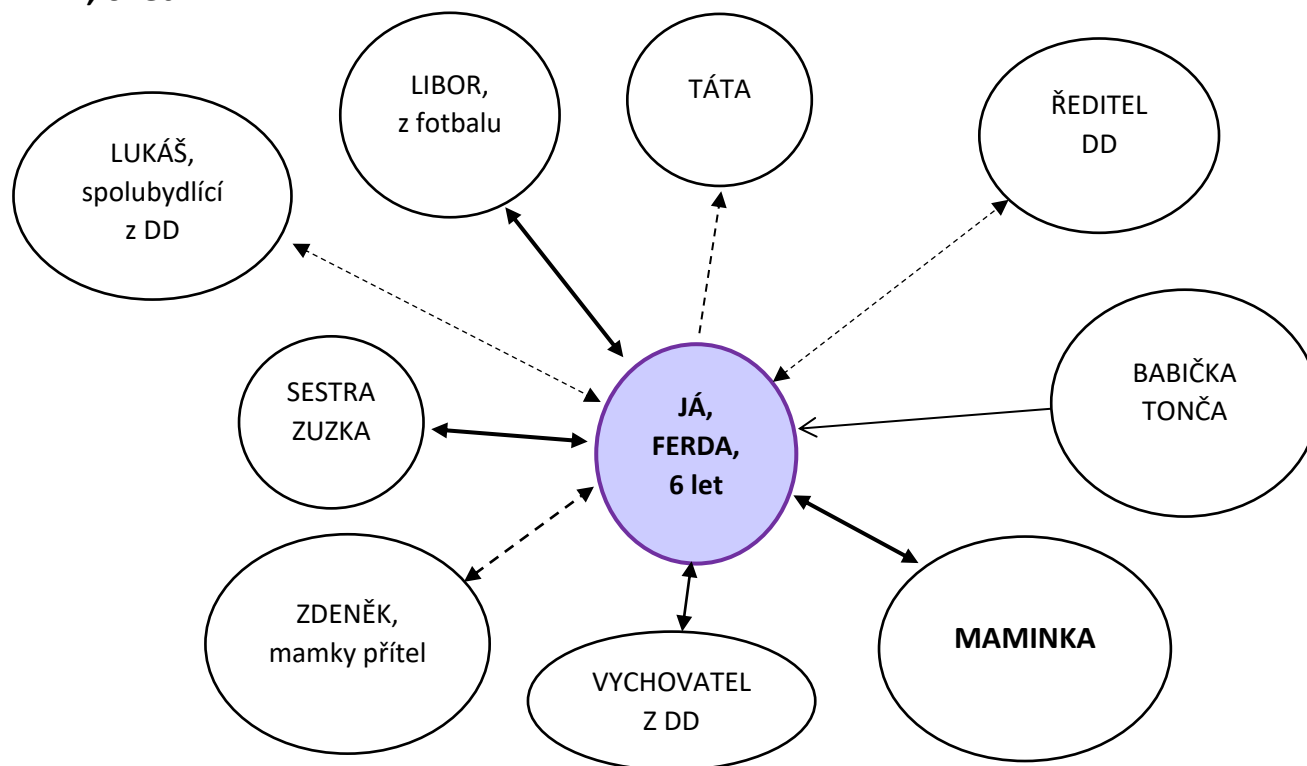
Nástroj, který:

- ❖ slouží pro **zmapování osobních vztahů** mezi dítětem a dalšími osobami
- ❖ na rozdíl od genogramu **není zaměřen pouze na rodinné příslušníky**
- ❖ přehledná ukázka zaznamenání podpory a pomoci (poskytované i přijímané)

Kdy jej použít?

- ❖ když potřebuji **navázat vztah s dítětem**
- ❖ když potřebuji dítěti znázornit jeho vztahy a **ukázat, že není samo**
- ❖ když chci **odhalit vztahové místo**, které nejvíc „pálí“ a k němu zacílit intervenci
- ❖ vhodné **pro práci s mladšími dětmi či dětmi s mentálním postižením**, např. s použitím podpory fotografií, barevných koleček, kamínek atd.

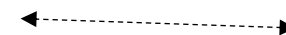
FERDA, 6 let

Kvalita a směr interakce je znázorněna pomocí šipek a plných či přerušovaných čar. Vztahy silné a kladné jsou plné, vztahy problematické jsou přerušované.

Od dítěte ke vztahové osobě a zpět

Problematický vztah (obousměrný)

Od dítěte ke vztahové osobě